



STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
DARNUS VYSTYMASIS IR APLINKOS TEISĖ	

Dėstytojas (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis: doc. dr. Indrė Žvaigždinienė Kitas (-i): doc. dr. Agnė Juškevičiūtė-Vilienė, vyr. lekt. dr. Leda Žilinskienė, dokt. Dalia Kubiliūtė	Vilniaus universitetas, Teisės fakultetas, Viešosios teisės katedra Saulėtekio al. 9, I rūmai, LT-10222, Vilnius; 405 kab., tel. (8 5) 2366175, el. paštas: vtkatedra@tf.vu.lt

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
Pirmoji	Privalomasis

Igyvendinimo forma	Vykdymo laikotarpis	Vykdymo kalba (-os)
Auditorinė	6 (pavasario) semestras	Lietuvių

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: nėra	Gretutiniai reikalavimai (jei yra): nėra

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	133	48	85

Dalyko (modulio) tikslas: studijų programos ugdomos kompetencijos		
Šio dalyko tikslas – ugdyti studentų gebėjimus kompleksiskai suprasti ir taikyti tarptautinės, Europos Sąjungos ir nacionalinės aplinkos teisės normas darnaus vystymosi kontekste. Dalykas padeda formuoti gilų teisinį mąstymą, gebėjimą kritiškai vertinti teisėkūros ir teisės taikymo sprendimus aplinkosaugos srityje, analizuoti teisinius konfliktus, susijusius su aplinkos apsauga, žmogaus teisėmis ir ekonominiais interesais, vertinti tarptautinį bendradarbiavimą siekiant darnaus vystymosi aplinkosaugoje, interpretuoti įvairius teisės šaltinius. Taip pat stiprinami mokslinio tyrimo, komunikacijos ir tarpdalykinės analizės įgūdžiai, būtini šiuolaikiniam teisininkui globalių iššūkių kontekste.		
Dalyko (modulio) studijų siekiniai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
Studentai - supras pagrindinius tarptautinės, Europos Sąjungos ir nacionalinės aplinkos teisės principus, gebės išskirti svarbiausius šaltinius ir institucines struktūras.	Paskaitos (probleminis dėstymas), seminarai (atvejo analizė, grupės diskusijos, simuliacijos, pristatymai), savarankiškas darbas (informacijos paieška, šaltinių analizė, rašto darbo rengimas)	Egzaminas (atviro ir uždaro tipo klausimai), kolokviumas (atviro ir uždaro tipo klausimai), aktyvus dalyvavimas seminaruose ir grupinis tiriamasis rašto darbas.
- gebės aiškinti ir taikyti teisės normas analizuojant konkrečias aplinkosaugos problemas, susijusias su klimato kaita, tarša, biologine įvairove, gamtos išteklių apsauga ir kt., vertinant teisinius konfliktus, kylančius siekiant aplinkos apsaugos, socialinių ir ekonominių interesų suderinimo.	Paskaitos (probleminis dėstymas), seminarai (atvejo analizė, grupės diskusijos, simuliacijos, pristatymai), savarankiškas darbas (informacijos paieška, šaltinių analizė, rašto darbo rengimas)	Egzaminas (atviro ir uždaro tipo klausimai) (uždaro tipo klausimai), kolokviumas (atviro ir uždaro tipo klausimai), aktyvus dalyvavimas seminaruose ir grupinis tiriamasis rašto darbas.
- gebės kritiškai vertinti teisės ir politikos santykį darnaus vystymosi kontekste, identifikuojant teisėkūros ir teisės taikymo iššūkius.	Paskaitos (probleminis dėstymas), seminarai (atvejo analizė, grupės diskusijos, simuliacijos, pristatymai), savarankiškas darbas (informacijos paieška, šaltinių analizė, rašto darbo rengimas)	Egzaminas (atviro ir uždaro tipo klausimai), kolokviumas (atviro ir uždaro tipo klausimai), aktyvus dalyvavimas seminaruose ir grupinis tiriamasis rašto darbas.
- gebės sistemiškai analizuoti ir vertinti nacionalinių bei tarptautinių teismų (ypač Europos Sąjungos Teisingumo Teismo ir Europos	Paskaitos (probleminis dėstymas), seminarai (atvejo analizė, grupės diskusijos, simuliacijos, pristatymai), savarankiškas darbas (informacijos paieška, šaltinių	Egzaminas (atviro ir uždaro tipo klausimai), kolokviumas (atviro ir uždaro tipo klausimai), aktyvus

Žmogaus Teisių Teismo) praktiką aplinkosaugos bylose.	analizė, rašto darbo rengimas)	dalyvavimas seminaruose ir grupinis tiriamasis rašto darbas.
- gebės aiškiai, taisyklinga teisine kalba žodžiu ir raštu argumentuoti, kritiškai ir logiškai perteikti įgytas žinias, susistemintą informaciją, pagrįsti savo išvagas ir formuluoti išvadas, rengiant ir pristatant analitinius darbus aplinkos teisės temomis.	Seminarai (atvejo analizė, grupės diskusijos, simuliacijos, pristatymai), savarankiškas darbas (informacijos paieška, šaltinių analizė, rašto darbo rengimas)	Egzaminas (atviro tipo klausimai), kolokviumas (atviro tipo klausimai), aktyvus dalyvavimas seminaruose ir grupinis tiriamasis rašto darbas.
- gebės analizuoti ir vertinti naujausias aplinkos teisės doktrinos tendencijas darnaus vystymosi kontekste.	Paskaitos (probleminis dėstymas), seminarai (atvejo analizė, grupės diskusijos, simuliacijos, pristatymai), savarankiškas darbas (informacijos paieška, šaltinių analizė, rašto darbo rengimas)	Egzaminas (atviro ir uždaro tipo klausimai), kolokviumas (atviro ir uždaro tipo klausimai), aktyvus dalyvavimas seminaruose ir grupinis tiriamasis rašto darbas..
- gebės analizuoti praktines teisesines situacijas, teisinius konfliktus, siekiant darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimo apjungti tarpdalykines žinias.	Paskaitos (probleminis dėstymas), seminarai (atvejo analizė, grupės diskusijos, simuliacijos, pristatymai), savarankiškas darbas (informacijos paieška, šaltinių analizė, rašto darbo rengimas)	Egzaminas (atviro ir uždaro tipo klausimai), kolokviumas (atviro ir uždaro tipo klausimai), aktyvus dalyvavimas seminaruose ir grupinis tiriamasis rašto darbas.

Temos	Kontaktinio darbo valandos							Savarankiškų studijų laikas ir užduotys	
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškas darbas	Užduotys
1. Darnus vystymasis ir teisė: sąvokos, principai, tikslai	2						2	2	Mokslinės literatūros analizė.
2. Tarptautinės ir ES aplinkosaugos teisės raida: pagrindiniai dokumentai ir konvencijos	2						2	2	Mokslinės literatūros analizė; teismų praktikos analizė.
3. Aplinkos apsaugos valdymas.	4		2				6	5	Mokslinės literatūros analizė; teismų praktikos analizė; praktiniai pratimai.
4. Teisė į aplinką ir kitos žmogaus teisės: tarptautiniai standartai ir jurisprudencija	4		2				6	6	Mokslinės literatūros analizė; teismų praktikos analizė; praktiniai pratimai.
5. Aplinkos teisė ir ekonomika: „teršėjas moka“ principas, tvarus vartojimas ir žiedinė ekonomika	2		2				4	4	Mokslinės literatūros analizė; teismų praktikos analizė.
6. Aplinkosauginiai teisiniai ūkinės veiklos pagrindai, užtikrinant darnų vystymąsi	4		4				8	8	Mokslinės literatūros analizė; teismų praktikos analizė, praktiniai pratimai.
7. Biologinės įvairovės apsauga	4		2				6	6	Mokslinės literatūros analizė; teismų praktikos analizė.
8. Tvaraus gamtos išteklių naudojimo užtikrinimas	4		2				6	6	Mokslinės literatūros analizė; teismų praktikos analizė, praktiniai pratimai
9. Teisinė aplinkos oro apsauga ir klimato kaitos prevencija.	2						2	2	Mokslinės literatūros analizė; teismų praktikos analizė, praktiniai pratimai.
10. Atsakomybės už aplinkos teisės pažeidimus atsiradimo pagrindai ir taikymo praktika.	4		2				6	6	Mokslinės literatūros analizė; teismų praktikos analizė, praktiniai pratimai.
11.								18	Tiriamojo rašto darbo parengimas ir pasirošimas

									pristatymui.
								20	Pasirengimas kolokviumui ir egzaminui.
Iš viso	32		16				48	85	

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Kolokviumas	20	Semestro metu	Iki 2 balų galima surinkti už teisingus atsakymus į kolokviumo klausimus. Užduotis sudaryta iš 2 atviro tipo klausimų (kiekvieno teisingo atsakymo vertė – 2 balai; vertinant kiekvieną atsakymą atsižvelgiama į studento gebėjimą tiksliai, aiškiai ir išsamiai atsakyti į pateiktą klausimą. Atsakymas turi būti pagrįstas išstudijuota mokslinė literatūra, teisės normomis, teismų praktika bei paskaitų medžiaga) ir 6 uždaro tipo klausimų (kiekvieno teisingo atsakymo vertė – 1 balo); surinktas bendras balų skaičius dauginamas iš koeficiento 0,2. Kolokviumo nelaikymas nėra kliūtis laikyti egzaminą.
Tiriamasis rašto darbas (grupinis)	20	Semestro metu	Tiriamojo rašto darbo, kuris bus atliekamas 3-4 studentų grupėse, susijusio su aplinkosaugos teisės problemų analize, vertinimas bus grindžiamas šiais kriterijais: - Darbo turinys (išsami problemos analizė, tinkamas šaltinių taikymas, kritinis analitinis mąstymas, išvadų ir/ar rekomendacijų formulavimas); - Darbo struktūra ir stilius (aiški struktūra, mokslinis kalbos stilius, tikslus formuluočių vartojimas, šaltinių nurodymas, tinkamas ir etiškas citavimas); - Darbo pristatymas (koncentruotas darbo pristatymas, nuoseklus mokslinis kalbos vartojimas, informatyvių vizualinių priemonių naudojimas); - Veiksmingas ir aktyvus dalyvavimas diskusijoje (gebėjimas atsakyti į klausimus, konstruktyvus įsitraukimas į kitų dalyvių idėjas).
Dalyvavimas seminaruose	10	Semestro metu	Studentai bus vertinami tiek pagal įgytas žinias dalyko studijų metu, tiek pagal gebėjimą pritaikyti jas praktinėse situacijose. Dalyvavimo seminarų veiklose vertinimas apima: <u>Praktinius pratimus (5 proc.)</u> Studentai turės atlikti išsamią praktinių situacijų analizę, teisinį reglamentavimą ir atitinkamą teisminę praktiką, parodydami gebėjimą taikyti teorines žinias praktikoje. <u>Dalyvavimą diskusijose (5 proc.)</u> Dalyvavimas diskusijose bus vertinamas pagal studentų gebėjimą teisingai atsakyti į klausimus, suformuluoti problemas, pasiūlyti sprendimus, pateikti apgalvotus kritinius pastebėjimus ir prisidėti prie kitų dalyvių idėjų. Studentui leidžiama laikyti egzaminą dalyvavus ne mažiau kaip 70 proc. seminarų. Už didesnę praleistų seminarų dalį privaloma atsiskaityti seminarų dėstytojų nustatyta tvarka semestro metu iš anksto susitarus per dėstytojo priėmimo laiką. Atsiskaitymo forma priklauso nuo praleisto seminario temos ir tuo metu seminare vykdytos veiklos.
Egzaminas	50	Semestro gale	Užduotis sudaryta iš 2 atviro tipo klausimų (kiekvieno teisingo atsakymo vertė – 2 balai; vertinant kiekvieną atsakymą atsižvelgiama į studento gebėjimą tiksliai, aiškiai ir išsamiai atsakyti į pateiktą klausimą. Atsakymas turi būti pagrįstas išstudijuota mokslinė literatūra, teisės normomis, teismų praktika bei paskaitų medžiaga) ir 24 uždaro tipo klausimų (kiekvieno teisingo atsakymo vertė – 0,25 balo); surinktas bendras balų skaičius dauginamas iš koeficiento 0,5.

Autorius	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidimo vieta ir leidykla ar internetinė nuoroda
Privaloma literatūra				
MARCIJONAS, A.; SUDAVIČIUS, B.	1996	Ekologinė teisė		Vilnius: Eugrimas
MONKEVIČIUS, E., et al.	2011	Aplinkosaugos teisė		Vilnius: Justitia
RAGULSKYTĖ–MARKOVIENĖ, R.	2005	Aplinkos teisė: Lietuvos teisės derinimas su Europos Sąjungos reikalavimais		Vilnius: Eugrimas

Keturakienė, A., Murauskas, D.		Climate Change and Human Rights: The First Cases Before the European Court of Human Rights.”	Teisė 126 (2023): 38–55.	Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla
JUŠKEVIČIŪTĖ- VILIENĖ, A.	2023	Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo jurisprudencijos įtaka žaliosios ekonomikos įgyvendinimui Lietuvoje. Iš: Konstitucinė justicija Lietuvoje: trys veiklos dešimtmečiai: recenzuotų mokslinių straipsnių rinkinys.		Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla
RAGULSKYTĖ– MARKOVIENĖ, R.; ŽVAIGŽDINIENĖ, I.	2019	Teisė kreiptis į teismą aplinkosaugos klausimais: įgyvendinimo galimybių paieškos. Iš: Teisės viršenybės link.		Vilnius: Vilniaus universiteto Teisės fakultetas
ŽVAIGŽDINIENĖ, I.	2008	Materialinė atsakomybė už žalą aplinkai		Vilnius: Justitia
Papildoma literatūra				
JANS J. H.; VEDDER, H. H. B.	2024	European Environmental Law: Treaty Based Law		Zutphen : Europa Law Publishing
KRÄMER, L.; BADGER, CH.	2024	Krämer’s EU Environmental Law		Hart Publishing
JANS, J. H.; MACRORY, R.; MORENO MOLINA, A.-M.	2013	National Courts and EU Environmental Law		Groningen; Amsterdam: Europa Law Publishing
PETERS, B.; LOHSE, E. J.	2023	Sustainability through Participation? Perspectives from National, European and International Law. Legal Aspects of Sustainable Development	Vol. 27	
ed. CARVER, F.	2019	Sustainable Development Goals: Transforming our World		London: Witan Media
DE SADELEER, N.	2020	Environmental Law Principles: From Political Slogans to Legal Rules	2nd edition	Oxford University Press
DARPÖ, J.	2021	Can Nature Get It Right? A Study on Rights of Nature in the European Context		European Union (https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/689328/IPOL_STU(2021)689328_EN.pdf)
ŽVAIGŽDINIENĖ, I.	2022	'Lithuania', (2022) in Kurt Deketelaere (ed.), IEL Environmental Law		Netherlands: Kluwer Law International BV